

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA IM.ŁUKASZA GÓRNICZKIEGO
W BIAŁYMSTOKU



SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ

IM.Ł.GÓRNICZKIEGO W BIAŁYMSTOKU

20 NOV 1991

Białystok, 1992



024.5(438)'1989/...' (083.41)' Reg.

CZĘŚĆ I

Działalność WBP im. Ł. Górnickiego w Białymstoku

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I Działalność WBP im.Ł.Górnickiego w Białymstoku

1. Wstęp	1
2. Struktura WBP	3
3. Zbiory biblioteczne	5
4. Czytelnictwo	10
5. Działalność informacyjna	13
6. Komputeryzacja prac bibliotekarskich	17
7. Działalność instrukcyjno-metodyczna	18
8. Kształcenie bibliotekarzy	21
9. Działalność oświatowa	22

CZĘŚĆ II Działalność bibliotek publicznych województwa białostockiego za rok 1991

1. Sieć biblioteczna. Warunki lokalowe	25
2. Kadra	28
3. Zbiory biblioteczne	29
4. Udostępnianie zbiorów	32
5. Finansowanie bibliotek	35

CZĘŚĆ III Tabele statystyczne

1. Czytelnictwo w bibliotekach publicznych na dzień 31.12.1991 rok	37
2. Czytelnictwo w punktach bibliotecznych na dzień 31.12.1991 rok	38
3. Księgozbiory bibliotek na dzień 31.12.1991 rok	39
4. Czytelnictwo dziecięce w bibliotekach publicznych wg stanu na dzień 31.12.1991 rok	40

Organizacja sieci bibliotecznej w Białymstoku jak dotąd nie uległa zmianie. Pełnej opiece merytorycznej i instruktażowej podlegało 18 filii bibliotecznych, Wypożyczalnia dla Dorosłych, Czytelnia Książek i Prasy oraz Oddział dla Dzieci.

Podsumowując rok 1991 można stwierdzić, że Biblioteki funkcjonowały na ogół nie gorzej - niż w 1990 roku, chociaż oceniamy, że był on pod względem finansowym dużo gorszy. Ograniczenia budżetowe nie pozwoliły na kupno planowanego sprzętu audiowizualnego i innych urządzeń technicznych do nowocześniejszego wyposażenia placówek. Zmniejszył się także wskaźnik zakupu nowych książek do filii. Udało się jednak oddać do użytku nowocześnie urządzonej filii bibliotecznej na dzielnicy "Dziesięciny II". W roku 1991 wkroczyliśmy w nowy okres dla bibliotek. Miósł on za sobą wiele nowych zadań, ale i zagrożeń. Uszczucone dotacje z budżetu państwa zmusiły do ubiegania się o środki finansowe z kasy miejskiej rady. Dzięki zrozumieniu naszych potrzeb otrzymaliśmy dotację w wysokości 450mln zł na pokrycie czynszów za wynajmowane lokale w spółdzielczości mieszkaniowej. Pogarszająca się sytuacja finansowa zmusiła bibliotekarzy do nasilenia akcji zbierania funduszy na Koło Przyjaciół Biblioteki. Zgromadzono na koncie kwotę 9.674.590zł za którą to zostały zakupione nowe wydawnictwa książkowe.

Na przestrzeni roku sprawozdawczego poczyniono szereg prób o pozyskanie nowych lokali na filie biblioteczne i dział zbiorów specjalnych. Zabiegano o przyznanie obiektu przy ul. M.C. Skłodowskiej, na "Białymstoczku" oraz na "Zielonych Wzgórzach", niestety bez rezultatu. Uregulowano prawnie przekazanie budynków magazynowo-garażowych sąsiadujących z Biblioteką Główną.

W celu utrzymania w należytym stanie posiadanej substancji lokalowej przeprowadzono remont lokalu przeznaczony na Filie Nr 4, magazynu Wypożyczalni dla Dorosłych, budynku magazynowo-garażowego oraz remont bieżący Czytelni Prasy. Inne planowane remonty nie rozpoczęto z powodu cięć w budżecie.

Szczególną troską starano się otoczyć biblioteki zakładowe, gdzie zaczął się powolny proces likwidacji z racji trudności finansowych przedsiębiorstw.

Dużą wagę przywiązano do rozwoju czytelnictwa wśród ludzi specjalnej troski.

Natomiast wydarzeniem w działalności oświatowej było otwarcie wystawy "Jan Paweł II w medalierstwie i książce" oraz wydany z tej okazji katalog i medal.

Poszczególne rozdziały sprawozdania rozwijają podane we wprowadzeniu informacje, które tematycznie połączone dają syntetyczny obraz przedsięwzięć podjętych w WBP i ich realizacji w roku sprawozdawczym.

DYREKTOR
Biblioteki Publicznej
[Podpis]
[Data]

STRUKTURA WBP

W ciągu 1991 roku struktura WBP nie uległa zmianie i przedstawiała się ona następująco:

- Dział Gromadzenia i Opracowania
- Dział Udostępniania - Wypożyczalnia dla Dorosłych, Czytelnia Prasy, Czytelnia Książek, Oddział dla Dzieci i Młodzieży, 18 filii bibliotecznych, w tym "Bibliobus", 7 punktów bibliotecznych
- Dział Zbiorów Specjalnych
- Dział Informacyjno-Bibliograficzny
- Dział Instrukcyjno-Metodyczny
- Dział Kulturalno-Oświatowy
- Dział Księgowości
- Dział Administracyjny.

Nastąpiły pewne zmiany w rozmieszczeniu i liczbie filii na terenie miasta. W marcu uruchomiono w nowym lokalu przy ul. Wasilkowskiej 45 Filie nr 12, która przez okres kilku miesięcy nie funkcjonowała z powodu wypowiedzenia lokalu przez Urząd Wojewódzki. Ta sama przyczyna przerwała na pół roku pracę Filii nr 4, która z lokalu wynajętego w Szkole Podstawowej nr 34 została przeniesiona do innego, w tej samej dzielnicy i pracuje od lipca przy ul. Bema 60. Ukończono pracę przy budowie wolno stojącego pawilonu na osiedlu "Dziesięciny" II i w październiku uruchomiono nową bibliotekę osiedlową, do której przekazano rezerwową księgozbiór gromadzony od kilku lat. W filii tej wydzielono Wypożyczalnię dla Dorosłych z czytelnią i Oddział dla Dzieci i Młodzieży z czytelnią. Nie dały rezultatu starania bibliotekarzy o pozyskanie nowych lokali na filie biblioteczne w dzielnicach oddalonych od centrum. Głównie dotyczy to Białoostoczku, Zielonych Wzgórz i Nowego Miasta.

KADRA

W WBP zatrudniano 89 osób na etatach merytorycznych. Jest to w przeważającej liczbie wykwalifikowana kadra bibliotekarzy, legitymująca się wykształceniem zawodowym oraz długoletnim stażem pracy.

Wykształcenie pracowników merytorycznych:

- * wyższe - 15 osób
- * wyższe bibliotekarskie - 16 osób
- * studium bibliotekarskie - 44 osoby
- * średnie bibliotekarskie - 3 osób
- * średnie ogólne - 5 osób
- * podstawowe - 1 osoba.

Kwalifikacje bibliotekarskie uzupełniały:

- * w zakresie studiów wyższych - 2 osoby
- * w studium bibliotekarskim - 3 osoby,
- * 1 osoba uzyskała stanowisko starszego bibliotekarza, zaliczając kwalifikacyjny kurs bibliotekarski III stopnia.

Staż pracy zatrudnionych w działalności podstawowej:

- * od 1-roku do 10 lat - 29 osób
- * od 11 do 20 lat - 27 osób
- * powyżej 20 lat - 33 osoby.

Rok 1991 zaznaczył się, w porównaniu z latami poprzednimi, stabilizacją zatrudnienia. Nowych osób przyjęto niewiele, na emeryturę odeszły 4 osoby, likwidacji uległ 1 etat merytoryczny. Następstwem tych poczynań było zmniejszenie etatów w niektórych działach, takich jak: udostępniania, instrukcyjno-metodyczny, gromadzenia i opracowania. Ograniczenia te były konieczne z powodu zmniejszenia dotacji budżetowej dla kultury w II półroczu 1991 roku.

ZBIORY BIBLIOTECZNE

I. Gromadzenie

1. Książki

Podstawowym źródłem wpływu zbiorów bibliotecznych jest zakup; stanowi on 90% wszystkich wpływów. Na pozostałe 10% składają się dary, wymiana, egzemplarz obowiązkowy.

Z funduszy budżetowych zakupiono w 1991 roku następujące rodzaje zbiorów:

Rodzaj zbiorów	Ilość	Wartość w zł
Książki	33.344 vol.	659.217.520
Czasopisma	669 tyt.	53.192.400
Zbiory Specjalne	2.620 vol.	55.342.950

Pozostałe wpływy to:

- dary - 110 vol. - 1.039.200zł
- egzemplarz obowiązkowy - 184 vol. - 1.510.700zł
- inne - 156 vol. - 740.630zł
- zakup z funduszu Koła Przyjaciół Bibliotek - 390 vol. - 9.651.050zł.

Wpływy do Centrali w rozbiciu na poszczególne działy:

- Wypożyczalnia dla Dorosłych - 5.498 vol.
- Czytelnia Książek - 1.334 vol.
- Dział Informacyjno-Bibliograficzny - 94 vol.
- Dział Instrukcyjno-Metodyczny - 1 vol.

Wpływy książek do Centrali wg źródła nabycia:

- kupno - 6.429 vol. - 158.144.890zł
- dary - 110 vol. - 1.039.200zł
- egzemplarz obow. - 184 vol. - 1.510.700zł
- inne - 156 vol. - 740.630zł
- KPB - 49 vol. - 967.000zł.

Zakup zbiorów

Planowany zakup 42.000 vol. nie został zrealizowany z powodu braku funduszy w II połowie roku. Kupiono 33.344 vol. Wskaźnik zakupu w 1991 roku wyniósł 13 vol. na 100 mieszkańców /14,5 vol. w roku 1990/.

Centrala otrzymała - 6.429 vol. - 158.144.890zł
Oddział dla Młodzieży - 1.654 vol. - 31.259.840zł
Filie biblioteczne - 25.261 vol. - 469.812.790zł.

Średnia cena zakupionych książek wyniosła 19.770zł.

Struktura zakupionego księgozbioru przedstawia się następująco:

Placówka	Zakup ogółem	Struktura zakupu według treści		
		Literatura piękna dla dzieci	Literatura piękna dla dorosłych	Literatura z innych działów
Centrala	6.429	-	4.039 62,8%	2.390 37,4%
Oddział Młodzież.	1.654	885 53,5%	480 29,-%	289 17,5%
Filie b-czne	25.261	7.794 30,9%	13.637 54,-%	3.830 15,1%
RAZEM:	33.344	8.679 26,1%	18.156 54,4%	6.509 19,5%

Zdecydowaną większość stanowi literatura piękna. Brak jest wielu wydawnictw naukowych i popularnonaukowych oraz informacyjnych.

Stan księgozbioru w sieci miejskiej i jego struktura na dzień 31.12.1991 rok przedstawia się następująco:

Lata	Księgozbiór ogółem	w tym					
		Literatura dla dzieci		Literatura dla dorosłych		Literatura niebeletrystyczna	
		Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
1990	706.633	132.523	18,8	276.643	39,1	297.467	42,1
1991	695.266	131.678	18,9	272.010	39,1	291.578	42,0

2. Czasopisma

Prenumeratą czasopism i wydawnictw ciągłych zajmuje się Czytelnia Prasy. W roku 1991 prenumerowano 404 tytuły; 201 tytułów prenumerowano w "Ruchu", 170 tytułów bezpośrednio w wydawnictwach. 33 tytuły kupowano w kioskach gotówką. W porównaniu z rokiem poprzednim otrzymaliśmy o 51 tytułów mniej. W minionym roku nastąpiło wiele zmian w dystrybucji prasy, co bardzo skomplikowało proces gromadzenia tych zbiorów i spowodowało luki w tytułach dotychczas kupowanych. Brak ogólnych przepisów dotyczących obowiązkowego egzemplarza regionalnego utrudnia kompletowanie prasy, zwłaszcza, że brak jest pełnej informacji o wielu czasopismach regionalnych. Dystrybucją zajmują się sami wydawcy i trzeba wiele zabiegów by wszystkie tytuły docierały do WBP.

3. Zbiory Specjalne

Gromadzeniem zbiorów zajmuje się Dział Zbiorów Specjalnych. Większość z nich stanowią kasety z "książką mówioną" oraz płyty analogowe i compactowe z nagraniami muzycznymi. W roku 1991 kupiono 2.620 jednostek różnych zbiorów na sumę 55.342.950zł oraz 14 książek na sumę 548.000zł.

Szczegółowe rozbięcie na rodzaje i ilości zbiorów specjalnych zakupionych w 1991 roku przedstawia następująca tabela:

Rodzaj zbiorów	Ilość egzemplarzy	Wartość w zł
Książka mówiona	2.322	28.257.000
Płyty compactowe	105	8.623.500
Płyty analogowe	90	1.398.650
Grafika	56	15.711.000
Kasety magnetof.	32	761.800
Nuty	12	246.000
Video	3	345.000

Pozyskano nieodpłatnie 661 jednostek dokumentów życia społecznego z 74 instytucji miasta i województwa.

II. Opracowanie

Podstawowe czynności w tym zakresie to ewidencja, katalogowanie i klasyfikacja. Opracowaniem zbiorów w zależności od rodzaju dokumentów zajmują się trzy agendy. Książki ewidencjonuje, kataloguje i klasyfikuje Dział Gromadzenia i Opracowania, wydawnictwa ciągłe - Czytelnia Prasy, zbiory specjalne - Dział Zbiorów Specjalnych. Filie biblioteczne wpisują do inwentarza własne wpływy.

W ciągu 1991 roku wykonano następujące prace:

- * Do ksiąg inwentarzowych wpisano 35.832 vol. nowych książek
- do Centrali - 6.928 vol.
- do Oddziału Młodz. - 1.706 vol.
- do filii - 27.198 vol.

- * Skatalogowano i sklasyfikowano wszystkie wpływy książkowe w Centrali i sieci miejskiej włączając karty bądź informacje do odpowiednich źródeł
- do katalogów kartkowych w filiach bibliotecznych i Oddziale dla Dzieci i Młodzieży - powielono 24.000 kart
- do katalogu komputerowego wprowadzono 3.800 rekordów.
- * Opracowano ogółem 3.581 tytułów zbiorów specjalnych, w tym:
 - 2.322 kasety "książki mówionej" /207 tytułów/
 - 781 jednostek dokumentów życia społecznego
 - 1.907 utworów muzycznych, które wprowadzono do bazy komputerowej
 - 44 tytuły kaset video
 - 22 kasety do nauki języków obcych
 - 541 rekordów do katalogu książek prowadzonego metodą komputerową.
- * Wszystkie wpływające do WBP czasopisma objęte są bieżącą akcesją. Do inwentarza wpisano 250 vol. oprawionych roczników, zgodnie z obowiązującym przepisem, iż do inwentarza włączane są tylko oprawione czasopisma. Skatalogowano i sklasyfikowano 500 roczników.
- * Wycofano z księgozbiorów na terenie miasta 47.365 książek, 807 jednostek kaset magnetofonowych, 49 jednostek płyt analogowych, 22 jednostki przeźroczy.

CZYTELNICTWO

W roku 1991 z bibliotek publicznych Białegostoku korzystało 47.453 czytelników, co stanowi 17,5% ogółu mieszkańców. Liczba czytelników wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 3.496. Wypożyczono w omawianym okresie 1.095.453 vol., to znaczy o 29.476 vol. mniej niż w roku 1990. Spadła więc aktywność czytelników z 25,9 do 23,1. Przyczyny tego spadku należy szukać w znacznie zmniejszonych zakupach nowości w II połowie 1991 roku spowodowanych ograniczeniami finansowymi.

Największe wzrosty zanotowano w następujących filiach na terenie miasta:

	Czytelnicy			Wypożyczenia			Aktywność		
	1990	1991	Różnica	1990	1991	Różnica	1990	1991	Różnica
Filia nr 17	1629	2234	+ 605	54866	74816	19950	33,7	33,5	-0,2
Filia nr 8	3591	3818	+ 225	112722	114170	1448	31,4	34,6	+3,2
Filia nr 3	2803	3004	+ 201	79649	80031	382	28,4	26,6	-1,8
Filia nr 11	924	1056	+ 132	36007	43827	7820	41,4	41,5	+0,1
Filia nr 7	1130	1247	+ 109	35891	43114	7223	34,6	34,6	-
Filia nr 15	2193	2244	+ 51	60377	65862	5485	27,5	29,3	+1,8
Filia nr 16	726	777	+ 51	31412	33599	2187	43,3	43,2	-0,1
Filia nr 12	647	520	- 127	12135	18943	6808	36,4	36,4	-
Wypożyczalnia	9911	12934	+3023	143156	149850	6694	14,4	11,6	-2,8

I. Czytelnictwo dziecięce i młodzieżowe

Biblioteki w mieście zarejestrowały ogółem 14.958 czytelników do lat 15-stu, co w stosunku do ogólnej liczby czytelników stanowi 31,5%. Zasięg czytelnictwa dzieci i młodzieży wyniósł 41%. Wypożyczono 393.708 vol., a więc mniej o 29.715 niż w 1990 roku, przy jednoczesnym wzroście liczby czytelników o 924. Mimo spadku ilości wypożyczeń w tej grupie czytelników występuje duża aktywność; w ciągu roku na 1 czytelnika przypada średnio 26 wypożyczeń. Dzieci i młodzież do lat 15-stu w większości filii stanowią ponad 50% ogółu czytelników korzystających z biblioteki, np. w Filiach nr 5,6,11,14,17.

II. Czytelnicy w Dziale Zbiorów Specjalnych

Najbardziej wykorzystywana jest wśród tych zbiorów "książka mówiona", której głównym odbiorcą są ludzie niewidomi i niedowidzący. Z innych rodzajów dokumentów dźwiękowych najwięcej wypożyczeń zanotowano wśród kaset z nagraniami muzycznymi /454/ i płytami analogowymi /978/. W 1991 roku zarejestrowano 330 czytelników i 36.372 wypożyczeń, z tego na "książkę mówioną" przypada 34.878 wypożyczeń. W porównaniu z rokiem 1990 nastąpił spadek liczby czytelników o 137 osób i wzrost wypożyczeń o 1.959 jednostek; ten znaczny spadek czytelników dotyczy głównie osób niepełnosprawnych, które mają trudności z dotarciem do , oddalonego od centrum miasta, Działu Zbiorów Specjalnych.

III. Udostępnianie prezencyjne

Sieć bibliotek na terenie miasta dysponuje 10 wydzielonymi czytelniami. Osiem z nich funkcjonuje w filiach bibliotecznych, dwie znajdują się w centrali. Poza tym kilka filii udostępnia część zbiorów na miejscu w tzw. kąciakach czytelniczych. Łącznie czytelnie posiadają 254 miejsca: w centrali Czytelnia Książek ma 68 miejsc, Czytelnia Prasy 24 miejsc. Mini czytelnie znajdują się w Dziale Zbiorów Specjalnych /5 miejsc/, gdzie są też stanowiska z aparaturą do odsłuchu nagrań dźwiękowych i w Informatorium /6 miejsc/, w którym udostępniana jest głównie literatura bibliologiczna i wydawnictwa informacyjne.

Odwiedziny i wypożyczenia w czytelnich sieci miejskiej

Rodzaj placówki	Odwiedziny	Wypożyczenia w vol.
Filie biblioteczne	20.741	26.438
Czytelnia Książek	28.966	66.781
Czytelnia Prasy	15.160	49.335
Informatorium	4.215	7.600
Zbiory Specjalne	606	1.357

IV. Wypożyczenia międzybiblioteczne

Ta forma wypożyczenia książek i czasopism funkcjonuje od wielu lat w bibliotekach na terenie całego kraju. Od dłuższego czasu daje się jednak zauważyć znaczny spadek zainteresowania ze strony czytelników tego rodzaju usługami bibliotek. Przyczyny tego stanu rzeczy są różnorodne. Do ważniejszych z nich można zaliczyć: tendencje bibliotek do ochrony własnych zasobów, niewystarczająca ilość egzemplarzy kupowanych książek /zamówienia czytelników często się pokrywają/. Spada więc systematycznie liczba wpływających rewersów gdyż biblioteki coraz mniej książek z własnych zbiorów udostępniają. W 1991 roku WBP otrzymała ogółem 258 rewersów, prawie o 100% mniej niż w roku poprzednim /443 zamówienia/. Z księgozbioru WBP zrealizowano tylko 52 rewersy. Pozostałe odesłano do innych bibliotek publicznych lub specjalnych na terenie całego kraju.

DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA

Informacją o zbiorach, katalogach, pracy bibliotek na terenie miasta zajmują się wszyscy pracownicy udostępniania oraz agendy wyspecjalizowane w udzielaniu informacji: Dział Informacyjno - Bibliograficzny i czytelnie.

W filiach bibliotecznych na terenie miasta zarejestrowano 45.368 kwerend. Odpowiedzi na zapytania bibliograficzne, rzeczowe, biblioteczne udzielano na podstawie katalogów, księgozbiorów podręcznych, kartotek. Znaczna część zapytań w filiach dotyczyła literatury dla dzieci i młodzieży.

W Centrali udzielaniem informacji zajmowali się pracownicy Czytelni Książek, Prasy i Wypożyczalni dla Dorosłych. Były to głównie informacje biblioteczne i katalogowe.

Dział Informacyjno-Bibliograficzny natomiast udzielił najwięcej informacji rzeczowych i bibliograficznych. W 1991 roku zanotowano 4.234 odpowiedzi tego rodzaju. Wśród użytkowników przeważają uczniowie - 42 % i studenci - 30%. Pozostali użytkownicy to: studiujący zaocznie - 4% oraz pozostali - 24%.

W Dziale Zbiorów Specjalnych zarejestrowano 678 kwerend, głównie dotyczących literatury pięknej i muzyki.

I. Katalogi

Jest to podstawowe źródło informacji w każdej bibliotece.

Główna praca związana z katalogami to:

- włączanie informacji o nabytkach bibliotek
- wyłączenie informacji o książkach zniszczonych, zagubionych, poddanych selekcji
- konserwacja katalogów kartkowych /wymiana kart, przekładek/
- w przypadku katalogów rzeczowych reklasyfikacja działów zgodnie ze zmianami wprowadzonymi w UKD
- uaktualnienie opisu bibliograficznego zgodnie z obowiązującą normą.

W WBP i sieci istnieją następujące katalogi:

- * komputerowy katalog książek prowadzony od 1990 roku rejestruje wpływy do: Wypożyczalni dla Dorosłych, Czytelni Książek, Działu Informacyjno-Bibliograficznego, Działu Instrukcyjno-Metodycznego - spełnia on rolę centralnego katalogu sieci miejskiej
- * kartkowe katalogi alfabetyczne i rzeczowe książek w Wypożyczalni dla Dorosłych, Czytelni Książek zamknięte na roku 1989
- * kartkowe katalogi alfabetyczne i rzeczowe w Czytelni Prasy, Dziale Informacyjno-Bibliograficznym, Oddziale dla Dzieci i 18 filiach bibliotecznych - uaktualniane na bieżąco
- * komputerowy katalog dokumentów dźwiękowych w Dziale Zbiorów Specjalnych
- * kartkowy katalog alfabetyczny i rzeczowy "książki mówionej" w Dziale Zbiorów Specjalnych
- * komputerowy "katalog książek" w Dziale Zbiorów Specjalnych
- * kartkowe katalogi dżs, kaset do nauki języków obcych, video w Dziale Zbiorów Specjalnych
- * centralny katalog czasopism znajdujących się w bibliotekach Białegostoku - w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym
- * centralny katalog twórczości Łukasza Górnickiego oraz piśmiennictwo o nim - w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym.

II. Kartoteki

Jest to drugie, obok katalogów, istotne źródło informacji. Kartoteki są zbiorem wiadomości bibliograficznych z książek, czasopism, dokumentów życia społecznego. Nie ograniczają się do zbiorów WBP, rejestrują informacje dotyczące różnorodnych zagadnień, publikowane w piśmiennictwie polskim. Kartoteki są prowadzone w Dziale Informacyjno - Bibliograficznym. Były systematycznie uzupełniane o piśmiennictwo nowe w 1991 roku. Szczególną uwagę zwrócono na informacje dotyczące aktualnych wydarzeń politycznych i gospodarczych w kraju i na świecie, które są najczęściej poszukiwane przez młodzież szkolną. Jednocześnie przeprowadzono selekcję, usuwając materiały przestarzałe.

Informację udziela się na podstawie następujących kartotek:

- * bibliograficznych / zagadnieniowe, osobowe, recenzji, regionalna/
- * wydawnictw ciągłych WBP
- * tekstowych /"Ludwik Zamenhof i esperanto", Działalność bibliotek publicznych w województwie białostockim/
- * kartoteki informacyjnej instytucji i organizacji społecznych w Białymstoku.

Filie biblioteczne kontynuowały prace nad kartotekami treściowymi literatury pięknej.

Dział Instrukcyjno-Metodyczny prowadzi na potrzeby bibliotekarzy kartotekę bibliograficzną dotyczącą zagadnień fachowych, kartotekę pomocy metodycznych oraz osobową pracowników bibliotek terenowych. Do kartotek wprowadzono informacje o nowym piśmiennictwie i uaktualniono o nowe dane osobowe.

III. Informacje zbiorowe

Opracowano zestawienia bibliograficzne:

- Konstytucja 3 Maja
- Jan Paweł II
- Przemiany społeczno-polityczne w Polsce i byłych krajach socjalistycznych po roku 1989
- zebrano ^{yr}atologię legend pochodzących z województw: białostockiego, łomżyńskiego i suwalskiego
- do redakcji "Gońca Teatralnego" zebrano wycinki z prasy białostockiej.

Na zamówienie czytelników wykonano odpłatnie zestawienia bibliograficzne

- Powstanie Styczniowe w literaturze
- Świadomość ekologiczna na początku XX wieku
- Niemiecka doktryna wojenna 1870-1914
- Współcześni o Wielkim Księciu Konstantym
- Ideologia ruchu ludowego w Polsce na przełomie XIX i XX wieku.

Za odpłatne usługi otrzymano kwotę 420.000,-zł.

Kontynuowano wydawanie informatora "Kultura na łamach prasy". W ciągu roku ukazało się 12 numerów tego wydawnictwa.

IV. Szkolenie użytkowników

Szkoleniami tymi objęci są głównie młodzi czytelnicy w całej sieci oraz studenci w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym, którym udzielano indywidualnych porad, dotyczących zasad posługiwania się bibliografiami.

W ciągu 1991 roku odbyły się następujące szkolenia:

- Dział Informacyjno-Bibliograficzny przeprowadził 5 lekcji bibliotecznych dla dzieci i młodzieży, w których uczestniczyło 115 osób
- filie biblioteczne zorganizowały 60 lekcji bibliotecznych dla dzieci uczestniczyło w nich 1.678 osób oraz przyjęły 72 wycieczki do biblioteki, w których wzięło udział 1.694 dzieci
- Dział Zbiorów Specjalnych zapoznał 3 wycieczki szkolne ze swoimi zbiorami.

V. Dokumentacja piśmiennictwa o regionie

Gromadzeniem i opracowaniem dokumentacji regionalnej z książek i czasopism zajmował się Dział Informacyjno-Bibliograficzny. W ciągu 1991 roku pracowano nad trzema ciągami bibliografii regionalnej, odpowiadającymi trzem tomom, z których każdy zawiera piśmiennictwo z 5 lat.

Prace te obejmowały:

- śledzenie bieżącej prasy i nowości wydawniczych i opracowanie materiałów dotyczących regionu
- retrospektywne poszukiwania w czasopismach znajdujących się w bibliotekach białostockich
- rozpracowanie bibliografii załącznikowych i specjalnych
- rozpracowanie Przewodnika Bibliograficznego 1991 i Bibliografii Zawartości Czasopism 1988-1989
- sprawdzenie z autopsji ok.260 opisów przejętych z różnych bibliograf

Wykonano też drugą korektę czwartego tomu Bibliografii regionu białostockiego za lata 1975-1980 i uzupełniono na bieżąco kartotekę podmiotową pisarzy białostockich.

W Dziale Zbiorów Specjalnych gromadzono i opracowywano dokumenty życia społecznego naszego regionu. Wpłynęło w 1991 roku 661 jednostek, natomiast skatalogowano i sklasyfikowano 781 jednostek.

KOMPUTERYZACJA PRAC BIBLIOTEKARSKICH

- * Prowadzono prace nad doskonaleniem programu "Katalog". Testowano nowe elementy wprowadzone do programu oraz prace poprawkowe związane z zamianą zasad opisu poszczególnych wydawnictw. Zakończono prace przy opracowywaniu indeksu haseł przedmiotowych do UKD.
- * Wdrożono programy: katalog książek i katalog dokumentów dźwiękowych. Przygotowano kartoteki haseł wzorcowych na potrzeby klasyfikacji książek i dokumentów dźwiękowych. Opracowano założenia oprogramowania "Wydruki".
- * Opracowano projekt formatu danych do opisu bibliograficznego "książki mówionej".
- * Rozpoczęto prace nad założeniami programu do Informacji.
- * Przystąpiono do prac nad usprawnieniem programu "Wypożyczalnia".



DZIAŁALNOŚĆ INSTRUKCYJNO - METODYCZNA

Dział Instrukcyjno-Metodyczny w związku z likwidacją etatów instruktorskich w bibliotekach rejonowych. objął bezpośrednim nadzorem merytorycznym biblioteki publiczne funkcjonujące na terenie województwa. W celu udzielania pomocy przywarsztatowej oraz nadzoru prawidłowości działań bibliotek instruktorzy zrealizowali ogółem 210 wyjazdów służbowych. Ze względu na ograniczenia finansowe w II półroczu wyjazdy odbywały się na szczególne zapotrzebowanie bibliotek w terenie.

Główne cele realizowane podczas wyjazdów dotyczyły następujących problemów:

- instruktaż w sprawach organizacji bibliotek po ograniczeniach kadrowych i likwidacji filii;
- instruktaż przywarsztatowy nowo zatrudnionym pracownikom bibliotek;
- pomoc w organizacji zakupu i opracowaniu zbiorów;
- udział i nadzór w selekcji zbiorów, zwłaszcza literatury społeczno-politycznej i popularnonaukowej;
- udział i nadzór w kontrolach zbiorów bibliotecznych;
- instruktaż w zakresie właściwej organizacji i działalności informacyjnej bibliotek;
- pomoc metodyczna bibliotekom zakładowym;
- pomoc w urządzaniu dwóch bibliotek terenowych, które otrzymały nowe lokale.

Zorganizowano 7 narad i szkoleń dotyczących następującej problematyki:

- funkcjonowanie bibliotek w warunkach samorządowych
- analiza czytelnictwa za 1990 rok
- działalność ponadlokalna WBP
- selekcja literatury dziecięcej
- formy pracy z czytelnikiem chorym i niepełnosprawnym w bibliotekach publicznych
- współpraca bibliotek publicznych ze szkolnymi
- etyka zawodu bibliotekarza

- 2-dniowy kurs doskonalący dla pracowników bibliotek nie posiadających kwalifikacji zawodowych z zakresu gromadzenia i opracowania zbiorów /16 osób/
- praktyki wstępne dla pracowników 3 placówek /GBP Kleczczele, FB Klepacze, Zakład Karny w B-stoku/.

Przeprowadzono następujące badania czytelnicze:

- * Zakup i poczytność nowości wydawniczych w bibliotekach publicznych woj. białostockiego.
- * Zakup i wykorzystanie nowości wydawniczych w oddziałach dla dzieci na przykładzie wybranych bibliotek woj. białostockiego w 1990 roku.

Wyniki badań wraz z wnioskami i uwagami przekazano bibliotekom terenowym.

Opracowano kwestionariusz wywiadu ph. "Książka i biblioteka w środowisku wiejskim", którego realizację przełożono na 1992 rok z powodu braku funduszy.

Przygotowano szereg materiałów dla potrzeb własnych oraz instytucji nadrzędnych, a mianowicie:

- analizę zakupu książek w oddziałach dla dzieci w 1990 roku
- ankietę nt. stan czytelnictwa mniejszości białoruskiej w 1990 roku
- ankietę nt. sytuacji bibliotek zakładowych w 1990 roku
- ankietę w sprawach kształcenia i doskonalenia bibliotekarzy
- informację o czytelnictwie mniejszości narodowych
- informację o zmniejszeniu zatrudnienia w bibliotekach terenowych wg stanu z dnia 30 września 1991 roku
- analizę opisową z działalności bibliotek publicznych za 1990 rok
- potrzeby finansowe bibliotek terenowych w 1991 roku
- budżet bibliotek publicznych poszczególnych gmin zatwierdzony na rok 1991
- analiza zatrudnienia pracowników bibliotek publicznych wg stanu z dnia 30.06.1991 roku z uwzględnieniem posiadanych kwalifikacji
- dofinansowanie na zakup książek poszczególnym gminom z funduszy WBP

- analiza ilościowa czytelnictwa i zakupu / co kwartał /
- opracowanie sprawozdania z działalności bibliotek publicznych woj. białostockiego za 1990 rok.

Biblioteki sieci miejskiej nadzorowane były przez Dział Udostępniania. W ciągu 1991 roku wiele czasu poświęcono na sprawy organizacyjne. Dwie filie zostały przeniesione do nowych lokali, otwarto kolejną placówkę na osiedlu "Dziesięciny II", w której zgromadzono księgozbiór rezerwowy liczący ok. 25 tys. vol. Pod koniec 1991 roku przeprowadzono kontrolę księgozbioru w Wypożyczalni dla Dorosłych.

Nadzór merytoryczny dotyczył następujących tematów:

- ewidencji, gromadzenia i opracowania książek
- działalności informacyjnej
- czytelnictwa i jego upowszechniania
- punktów bibliotecznych
- dokumentacji bibliotecznej
- kontroli księgozbioru.

Szkolenie pracowników udostępniania objęło:

- analizę działalności filii bibliotecznych w 1990 roku
- warsztat informacyjny ze szczególnym podkreśleniem księgozbiorów podręcznych.

Pomoce metodyczne

W ramach stałej pomocy bibliotekom terenowym opracowano następujące materiały:

- zestawienie bibliograficzne pomocy metodycznych zamieszczonych w Poradniku Bibliotekarza w 1990 roku
- wykaz aktów prawnych dotyczących bibliotek publicznych uchylonych w latach 1989, 1990
- kalendarz rocznic proponowanych do uwzględnienia w pracy z czytelnikiem dziecięcym na rok 1992
- konkursy na książki dziecięce : "W zaczarowanym świecie baśni" i "Czy znasz książkę C. Collodi - Pinokio "

- spis książek przestarzałych literatury popularnonaukowej
- wymowa nazwisk współczesnych pisarzy obcych tłumaczonych na język polski.

Ponadto biblioteki w województwie otrzymały wszystkie zestawienia bibliograficzne opracowane na potrzeby czytelników na terenie miasta oraz scenariusze wystaw organizowanych w WBP.

Dzięki działaniom i współpracy instruktorów z przedstawicielami samorządów lokalnych zahamowano proces likwidacji filii bibliotecznych i ograniczeń etatowych. Nie doszło też do masowego łączenia bibliotek publicznych z GOK-ami, co naszym zdaniem spowodowałoby niekorzystne skutki funkcjonowania bibliotek.

KSZTAŁCENIE BIBLIOTEKARZY

1. W WBP funkcjonuje Filia Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy w Warszawie. Wykładowcami przedmiotów zawodowych są pracownicy WBP.
2. Bibliotekarze WBP uczestniczyli w konferencjach ogólnopolskich:
 - Działalność bibliotek w warunkach samorządowych
 - Opracowanie przedmiotowe dokumentów oraz nauczanie opracowania rzeczowego w szkołach bibliotekarskich
 - Marketing w kulturze.
3. Pracownicy WBP byli autorami referatów:
 - na konferencję w Karpaczu "Humanista przy komputerze"
 - na VIII Konferencję Bibliotekarzy Muzycznych w Poznaniu
 - na ogólnopolską konferencję poświęconą komputeryzacji bibliotek, zorganizowaną przez WBP w Białymstoku i ZG SBP p.t. Automatyzacja bibliotek publicznych - praktyczne aspekty.
4. Współpraca z Biblioteką Narodową w zakresie projektu nowelizacji polskich norm bibliograficznych dotyczących dokumentów dźwiękowych i dokumentów audiowizualnych.

DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWA

Działania w zakresie upowszechniania książki i czytelnictwa prowadzone były głównie przez Dział Oświatowy oraz filie biblioteczne i zamykały się w takich działach tematycznych:

- wystawy i ekspozycje
- sesje literackie
- prezentacja twórczości literatów białostockich
- konkursy, pogadanki, wieczory bajek.

Wystawy

Wydarzeniem minionego roku była wizyta w naszym mieście Ojca Świętego - Jana Pawła II. WBP włączając się do przygotowań związanych z tą wizytą, zorganizowała przy współpracy z Muzeum Sztuki Medalierskiej we Wrocławiu wystawę pt. "Jan Paweł II w medalierstwie i książce". Na wystawie prezentowano 200 medali i monet wydanych z różnych okazji a związanych z Papieżem oraz wydawnictwa ilustrowane ukazujące drogę Karola Wojtyły z Wadowic do Watykanu, wędrówki duszpasterskie po całym świecie oraz trzy kolejne pielgrzymki do Ojczyzny.

Z okazji wystawy WBP wydała też plakat autorstwa prof. Waldemara Świerzego, bogato ilustrowany reprodukcjami z kolekcji katalog, a także medal będący pamiątką białostockiego spotkania z Papieżem.

Z wystaw prezentowanych w hollu WBP należy wymienić:

1. "Zbliżenia. Portrety białostockich pisarzy"
2. "Cztery lata nadziei. Ludzie i dzieło Sejmu 4-letniego"
3. "Wyobraźnia bez granic". Współczesna literatura francuska dla dzieci i młodzieży ze zbiorów Biblioteki Ośrodka Kultury Francuskiej Alliance Frances
4. "Najbardziej współczesny czyli Norwid" - w 170 rocznicę urodzin
5. "Polski Nobel Literacki" /Sienkiewicz, Reymont, Miłosz/.

Sesja literacka pod hasłem "Polski Nobel Literacki" adresowana była do młodzieży szkolnej. Wygłoszono cztery referaty a towarzyszył jej recital poetycki Stanisława Klawe oraz kiermasze książek zorganizowane przez Dom Wydawniczy "Totus" i księgarnię "Akcent". Była to impreza której finansowego wsparcia udzieliły Dom Wydawniczy "Totus", Przedsiębiorstwo Budowlane "Jawor" oraz Studio Odnowy Biologicznej "Salveo".

Prezentacja dorobku literatów białostockich zaznaczyła się następującymi imprezami:

1. Promocja książki "Zbliżenia. Portrety białostockich pisarzy"
2. Wieczór wspomnień w II rocznicę śmierci Wiesława Kazaneckiego oraz promocja "Wierszy ostatnich" tegoż autora
3. Prezentacja książki prof. A. Strumiłły i E. Kurzawy p.t. "Wigry. Kultura i środowisko"
4. Promocja książki A. J. Sochy: "Spałem z Tymińskim".

Wielkim zainteresowaniem cieszyły się spotkania autorskie ze znanymi ludźmi kultury:

- Zofią Kucówną - autorką książki wydanej przez białostocki KAW pt. "Zatrzymać czas"
- ks. Janem Twardowskim, poetą, któremu towarzyszyła, czytając jego wiersze, Maja Komorowska.

Ostatnią imprezą, odbytą w rocznicę stanu wojennego, był koncert w wykonaniu Leszka Wójtowicza. Sponsorem był Państwowy Zakład Ubezpieczeń, a dochód z imprezy przeznaczono na konto Stowarzyszenia Dzieci Chorych na Choroby Nowotworowe.

Filie biblioteczne organizowały imprezy na mniejszą skalę, adresowane głównie do dzieci i młodzieży. Wystawki tematyczne związane były z rocznicami literackimi, konkursy bazowały na nowościach wydawniczych. Wyświetlano też bajki, organizowano krzyżówki literackie, odbyło się kilka spotkań z autorami literatury dla dzieci oraz z redaktorami czasopisma "Ja, Ty, My". Najmłodszy czytelnicy obejrżeli "Papierowe bajki" w wykonaniu Teatru Lalek. Łącznie w tych różnorodnych imprezach odbywających się w bibliotekach wzięło udział 7.997 uczestników z terenu miasta.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Białymstoku
ul. ...
20-000 Białystok

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Białymstoku
Za rok 1991

1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...
6. ...
7. ...
8. ...
9. ...
10. ...

CZĘŚĆ II

**Działalność bibliotek publicznych województwa
białostockiego za rok 1991**

1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...
6. ...
7. ...
8. ...
9. ...
10. ...

Działalność bibliotek publicznych województwa białostockiego
za rok 1991 /bez m. Białystok/

I. Sieć biblioteczna. Warunki lokalowe

Wg stanu na dzień 31.12.1991 rok w województwie funkcjonowało
136 bibliotek, w tym:

- 2 miejskie
- 14 miejsko-gminne
- 35 gminnych
- 85 filii bibliotecznych.

Istniało również w terenie 321 punktów bibliotecznych,
tj. mniej o 296 niż w roku 1990.

W porównaniu z rokiem poprzednim liczba placówek zmniejszyła się
o 18 filii bibliotecznych, w tym:

- 2 miejskie w: Łapach Osse

i Czarnej Białostockiej

- 16 wiejskich

w Butrymowcach i Sieruciowcach /gm. Nowy Dwór/,

Brzozowie i Pietkowie /gm. Poświętne/,

Kiersnówce i Wólce / gm. Suchowola/

Bobrówce /gm. Jaświły/

Zofiówce /mgm Knyszyn/

Mińczewie /mgm Brohiczyn/

Bokinach /mgm Łapy/

Juszkowym Grodzie /gm. Michałowo/

Białousach /gm. Janów/

Trupucicach /gm. Turośń K./

Gredelach /gm. Orla/

Ścionach /mgm Brańsk/

Nowoberezowie /gm. Hajnówka/.

W 1991 roku nasiliła się tendencja łączenia bibliotek
publicznych z ośrodkami kultury.

Ogółem funkcjonowało 13 połączonych placówek .

W tym:

miejsko-gminne w:

1. Dąbrowie Białostockiej
2. Drohiczyne
3. Knyszynie

gminne w:

1. Gródku
2. Sidrze
3. Suchowoli
4. Białowieży
5. Narwi
6. Janowie
7. Dubiczach Cerk.
8. Korycinie
9. Turośni Kość.
10. Kleszczelach.

Na tle analizy ogólnopolskiej dokonanej przez MKiSzt.
/wg. stanu z 30.09.1991 roku/ woj. białostockie znalazło się
na 5 miejscu pod względem ilości zlikwidowanych bibliotek /13/.
W 23 województwach zlikwidowano od 1-5 bibliotek, w 15 woj.
powyżej 5, i tylko w 6 woj. ilość bibliotek nie uległa
zmniejszeniu.

Ogółem w Polsce zlikwidowano - 347 bibliotek, w tym - 259 na wsi,
połączono z GOK-ami - 297 bibliotek, z innymi bibliotekami - 86.

Mimo wielu niekorzystnych zmian kilka bibliotek otrzymało
nowe, przestrzenne lokale, i tak:

- GBP w Białowieży uzyskała nowe pomieszczenia o pow. 165m²
w wielofunkcyjnym obiekcie po adaptacji
- GBP w Krypnie została przeniesiona do wyremontowanych
pomieszczeń w budynku GOK- pow. 60m²
- MGBP w Czarnej Białostockiej otrzymała pomieszczenie w
budynku po miejskim żłobku.

Do lepszych pomieszczeń przeniesiono 3 filie biblioteczne w:
Folwarkach Tylickich /mgm Zabłudów/, Tymiance i Klukowiczach
/gm. Nurzec Stacja/.

Pogorszyły się natomiast warunki lokalowe bibliotek gminnych w Orli i Nowym Dworze. W bardzo złych lokalach funkcjonowały 3 biblioteki miejsko-gminne w Brańsku, Choroszczy i Surażu, nie najlepsze są pomieszczenia bibliotek miejsko-gminnych w Supraślu i Zabłudowie. W dalszym ciągu w nieodpowiednich lokalach funkcjonują biblioteki gminne w: Bielsku Podlaskim, Dobrzyniewie K., Dziadkowicach, Czyżach, Grodzisku, Hajnówce, Juchnowcu Dolnym, Kleszczelach, Kuźnicy B., Milejczycach, Narewce, Poświętnem i Wyszkach. Zmniejszyła się znacznie ilość bibliotek w budynkach prywatnych, już tylko 2 biblioteki gminne w Czyżach i Wyszkach znajdują się w takim obiekcie, liczba filii bibliotecznych zlokalizowanych w budynkach prywatnych zmniejszyła się z 40% w 1990 roku do 27% w roku 1991. Ogólna powierzchnia zajmowana przez biblioteki publiczne w terenie wynosiła 10.969m² tj. 80,6m² na 1 bibliotekę i 0,65m² na każde 100 wol. książek, kiedy to minimum stanowi 1m²/100 wol. Niedobór powierzchni zajmowanej przez biblioteki publiczne w terenie jest zatem dosyć duży, zwłaszcza w środowisku wiejskim.

Rozpatrując zagadnienia związane z organizacją sieci bibliotek publicznych oraz warunkami ich funkcjonowania należy podkreślić, że znaczne szkody dla bibliotekarstwa i czytelnictwa w naszym województwie przyniosły niektóre decyzje władz samorządowych, a mianowicie:

- łączenie bibliotek publicznych z GOK-ami oraz bibliotekami szkolnymi, przy czym szkodliwy był nie fakt samego łączenia ale brak zastosowania sensownych rozwiązań organizacyjnych
- likwidacja dobrze działających i ważnych dla środowiska filii bibliotecznych
- bezpodstawne ograniczenia kadrowe
- znaczne ograniczenia czasu otwarcia czasu bibliotek dla czytelników, niekiedy do 50%.

Reasumując stwierdzić należy, że brak środków finansowych uniemożliwiał bibliotekom byt samodzielny. Dlatego w wielu gminach włączono je do GOK-ów lub do szkół, wręczając przy okazji ich kierownikom wypowiedzenia.

Niski wskaźnik książek w stosunku do liczby mieszkańców najczęściej występuje w tych gminach gdzie zlikwidowano lub ograniczono sieć filii bibliotecznych a księgozbiory tych placówek przekazano bądź sprzedano. Liczba książek na 1 czytelnika wyniosła ogółem w bibliotekach terenowych - 22,3 wol., w tym w bibliotekach miejskich - 14,9 wol., miejsko-gminnych - 22,0 wol., gminnych - 25,1 wol.

Najwięcej książek na 1 czytelnika posiadają:

- GBP Dobrzyniewo - 47,4
- MGBP Suraż - 46,2
- GBP Juchnowiec - 43,9
- GBP Bielsk Pod. - 40,3.

Ponadto powyżej 30 wol. na 1 czytelnika uzyskały biblioteki: GBP Jaświły, GBO Dziadkowice, GBO Sioła, GBP Krynki, GBP Krypno, GBP Hajnówka oraz biblioteki miejsko-gminne w Drohiczyń i Dąbrowie Białostockiej.

Najmniejszą ilość książek na 1 czytelnika przypada w:

- GBP Poświętne - 10,3
- MBP Hajnówka - 13,8.

Ogółem do bibliotek terenowych zakupiono 42.819 wol., w tym do bibliotek miejskich - 3.832 wol., do bibliotek miejsko-gminnych - 18.964 wol.; gminnych - 20.023 wol.

Na zakup książek do bibliotek terenowych wydatkowano kwotę - 768.985tys.ż.

Średnia cena książki wyniosła - 17.959ż.

Wskaźnik zakupu książek w bibliotekach terenowych wyniósł 10,1 wol. na 100 mieszkańców.

Najwięcej książek w przeliczeniu na 100 mieszkańców zakupiły biblioteki:

- GBP Nurzec Stacja - 35,4 wol.
- MGBP Drohiczyń - 26,9 "
- GBP Gródek - 24,8 "
- GBP Dobrzyniewo - 21,2 "
- GBP Narewka - 19,6 "

Najniższy wskaźnik zakupu na 100 mieszkańców osiągnęły biblioteki:

- MGBP Brańsk - 1,0 wol.
- GBP Juchnowiec - 3,0 "
- GBP Kleszczole - 3,2 "
- GBP Orla - 3,2 "
- GBP Suchowola - 3,3 "
- MGBP Wasilków - 4,4 "
- GBP Hajnówka - 4,5 "

Zakup książek na 1 czytelnika wyniósł średnio - 0,6 wol., tylko w 7 bibliotekach zakupiono powyżej 1 wol./1 czytelnika, i tak:

- MGBP Drohiczyn - 2,3 wol.
- GBP Dobrzyniewo - 1,0 "
- GBP Gródek - 1,7 "
- GBP Nurzec Stacja - 1,4 "
- GBP Narewka - 1,2 "
- GBP Dziadkowice - 1,2 "
- GBP Hajnówka - 1,2 "

Najmniejszy wskaźnik zakupu na 1 czytelnika wystąpił w MGBP Brańsk - 0,05 wol., aż w 19 bibliotekach wskaźnik ten wyniósł zaledwie od 0,2 - 0,4 wol.

W zbiorach bibliotek terenowych zgromadzono również 5.604 roczniki czasopism oraz 1.116 tytułów czasopism i gazet bieżących. W roku sprawozdawczym prenumerata czasopism została znacznie ograniczona z powodu braków budżetowych, aż 35,3% bibliotek nie prenumerowało żadnego tytułu a 26,5% bibliotek terenowych od 1-5 tytułów.

Na prenumeratę czasopism wydatkowano w terenie 128.241.000zł. Bibliotekarze starają się oszczędnie gospodarować funduszami, kupowano książki bezpośrednio u wydawców, w hurcie, także na ulicznych stoiskach. Dostęp więc do książki w małych miastach i na wsi został, w poważnym stopniu, utrudniony. O rezygnacji bibliotek z prenumeraty prasy była już mowa, ale warto podać jeszcze przykład, że 48 placówek nie zaprenumerowało w ub. roku ani jednego czasopisma.

Kompletnie rozsypuje się sieć punktów bibliotecznych. Obserwowany od dłuższego czasu proces znikania z mapy bibliotecznej punktów bibliotecznych zaostrzył się w sposób drastyczny. W ubiegłym roku zlikwidowany został co 2, a ubywaają następne. W województwie białostockim tylko nieliczne gminy zadeklarowały gotowość ich finansowania. Oczywiście, można przyjąć, że punkty biblioteczne jako nie najmocniejsze ogniwa upowszechniania czytelnictwa nie mają przed sobą przyszłości. Pozostaje więc tylko zastanowić się, że w jednej gminie radni zapowiedzieli likwidację wszystkich punktów w drugiej zaś radni osobiście odwiedzili punkty biblioteczne i po tej wizycie uznali ich rozwój za wskazany.

II. Kadra

Biblioteki publiczne w terenie zatrudniały ogółem 223 pracowników merytorycznych, w tym 175 osób na etatach i 48 w niepełnym wymiarze czasu pracy. Stan zatrudnienia w roku sprawozdawczym pomniejszył się o 52 pracowników merytorycznych, w tym 19 osób odeszło na emeryturę a 33 zwolniono. Łącznie przeliczając na pełne etaty odejścia na emeryturę, zwolnionych z pracy oraz skrócenie czasu pracy części pozostałych pracowników, liczba etatów przeliczeniowych zmniejszyła się w roku o 68,8.

Poziom wykształcenia pracowników terenowych przedstawia się następująco:

wykształcenie	etaty	ryczałty	ogółem
wyższe bibliotekarskie	11	-	11
wyższe inne	3	3	6
studium bibliotekars.	98	13	111
średnie bibliotekars.	18	3	21
średnie inne	42	22	64
zasadn. zawodowe i podstawowe	3	7	10
R a z e m	175	48	223

Pracownicy z przygotowaniem zawodowym stanowią 66,8%, wskaźnik ten w porównaniu z rokiem poprzednim wzrósł o 10,3%.

Wg wcześniej wspomnianej analizy MKiSz dane dotyczące zmian w zatrudnieniu wykazały, że biblioteki terenowe woj. białostockiego znalazły się na 8 miejscu pod względem pomniejszenia ilości etatów tj. w 7 województwach ograniczenia były wyższe. Tylko w 2 województwach zmniejszenie ilości etatów nie przekroczyło - 10 i w kolejnych 2 woj. - 20.

Ogółem w Polsce zlikwidowano w bibliotekach publicznych 1830 etatów.

III. Zbiory biblioteczne

Księgozbiory bibliotek terenowych na dzień 31 grudnia 1991 roku liczyły ogółem 1.686.960 wol. książek. Liczba książek na 100 mieszkańców wyniosła ogółem - 398,6 wol., w bibliotekach miejskich - 304,6 wol.; w bibliotekach miejsko-gminnych - 405,8 wol.; gminnych natomiast wskaźnik był najwyższy i wyniósł - 417,2 wol.

Najwyższy wskaźnik na 100 mieszkańców posiadają biblioteki:

- MGBP Suraz - 813,6 wol.
- GBP Bielsk Podl. - 673,3 wol.
- MGBP Dąbrowa B. - 667,8 wol.

Powyżej 500 wol. na 100 mieszkańców posiadają biblioteki gminn: Dobrzyniewo, Dubicze Cerk., Boćki, Turośń Kośc., Wyszki, Kleszczele, Milejczyce.

Najmniejsza liczba książek na 100 mieszkańców występuje w:

- GBP Poświętne - 212,3 wol.
- GBP Suchowola - 254,0 wol.
- GBP Orla - 260,2 wol.
- MGBP Knyszyn - 272,5 wol.
- MGBP Czarna B. - 279,6 wol.
- GBP Dziadkowice - 281,4 wol.
- GBP Jaświły - 295,9 wol.

IV. Udostępnianie zbiorów

W roku sprawozdawczym biblioteki publiczne województwa białostockiego /teren/ zarejestrowały ogółem - 75.669 czytelników, w tym:

- miejskie - 10.343
- miejsko-gminne - 34.932
- gminne - 30.394.

Liczba czytelników dziecięcych wynosiła - 32.910.

W porównaniu z rokiem ubiegłym l-ba czytelników zmalała o 12.820, w tym:

- miejskie osiągnęły wzrost o 42 czytelników
- miejsko-gminne osiągnęły spadek o 4.070 czytelników
- gminne osiągnęły spadek o 8.792 czytelników.

Liczba wypożyczeń w bibliotekach terenowych wyniosła - 1.676.495, w tym:

- miejskie - 258.820
- miejsko-gminne - 797.127
- gminne - 620.548.

Literatury pięknej dla dzieci biblioteki posiadały 1.787.566 wol.

Porównując wypożyczenia z rokiem 1990 wystąpił spadek o 258.960, w tym:

- miejskie spadek o - 25.457
- miejsko-gminne " " - 73.554
- gminne " " - 159.949.

Podstawowe wskaźniki obrazujące pracę bibliotek terenowych przedstawiają się następująco:

- liczba czytelników na 100 mieszkańców - 17,9
- Liczba wypożyczeń na 100 mieszkańców - 397
- liczba wypożyczeń na 1 czytelnika - 22,2
- średnia wypożyczeń na 1 bibliotekę - 12.327
- średnia czytelników na 1 bibliotekę - 556.

Na ogólną liczbę 51 bibliotek miejskich, miejsko-gminnych i gminnych wzrost zasięgu czytelnictwa wystąpił tylko w 9 bibliotekach, tj.:

- GBP Białowieża	+ 2,4%
- MGBP Siemiatycze	+ 2,0%
- GBP Poświętne	+ 1,3%
- MGBP Łapy	+ 1,0%
- GBP Dobrzyniewo	+ 0,8%
- MBP Hajnówka	+ 0,7%
- GBP Michałowo	+ 0,7%
- GBP Szudziałowo	+ 0,5%
- GBP Tykocin	+ 0,1%.

Średnia wypożyczeń na 100 mieszkańców wzrosła także w 9 bibliotekach:

- MGBP Łapy	+ 35 wyp.
- MGBP Siemiatycze	+ 30 "
- GBP Dobrzyniewo	+ 15 "
- GBP Kuźnica	+ 56 "
- GBP Mielnik	+ 2 "
- GBP Nurzec Stacja	+ 18 "
- GBP Poświętne	+ 21 "
- GBP Szudziałowo	+ 34 "
- GBP Tykocin	+ 8 "

Najwyższe spadki liczby czytelników na 100 mieszkańców, powyżej 10%, wystąpiły w bibliotekach:

- MGBP Drohiczyń	- 17,6%
- MGBP Knyszyn	- 16,1%
- GBP Hajnówka	- 10,8%
- GBP Narewka	- 14,4%
- GBP Nowy Dwór	- 12,6%
- GBP Sidra	- 13,1%
- GBP Suchowola	- 11,6%

Średnia wypożyczeń na 100 mieszkańców w najwyższym stopniu zmalała w bibliotekach:

- MGBP Drohiczyń	- 381
- GBP Narewka	- 320
- GBP Nowy Dwór	- 398
- GBP Orla	- 353
- GBP Sidra	- 190
- GBP Suchowola	- 153
- GBP Narew	- 111
- GBP Krynki	- 138
- GBP Juchnowiec	- 144
- GBP Jaświły	- 161
- GBP Hajnówka	- 179
- GBP Boćki	- 171
- GBP Zabłudów	- 107
- MGBP Sokółka	- 129
- MGBP Dąbrowa B.	- 102
- MGBP Brańsk	- 136

Główną przyczyną spadku czytelnictwa w 1991 roku należy upatrywać w likwidacji 18 filii i 296 punktów bibliotecznych, a także ograniczeniu czasu otwarcia bibliotek dla czytelników. Wysokie spadki zarówno liczby czytelników jak również wypożyczeń wykazane w powyższych zestawieniach miały miejsce głównie w tych bibliotekach, gdzie zlikwidowano bądź zmniejszono sieć filii i punktów bibliotecznych, tam gdzie biblioteka została włączona do GOK, tam gdzie kadra została w drastycznym stopniu pomniejszona.

W zakresie udostępniania zbiorów na miejscu biblioteki udostępniły 70.862 czasopism bieżących oraz 64.889 wol.książek i czasopism oprawionych.

Do korzystania ze zbiorów na miejscu biblioteki dysponowały 1.367 miejscami w czytelniach i kąciakach czytelnianych.

V. Finansowanie bibliotek

Wydatki ogółem bibliotek terenowych wyniosły 9.515.279.
w tym: 97.934.309zł z budżetu WBP.

Dochody własne bibliotek uzyskane głównie z tytułu wynajmu lokali i prowadzenia punktów sprzedaży książek wyniosły - 91.201.000zł, kwota ta stanowiła 1,0% całości budżetu.

Na zakup książek biblioteki wydatkowały 8% budżetu, na prenumeratę czasopism 1,3%.

Podsumowując dokonania bibliotek w 1991 roku stwierdzamy, że zmiany struktury organizacyjnej w wielu bibliotekach korzystnie wpłynęły na rozwój działalności merytorycznej, zaktywizowały i zwiększyły samodzielność bibliotekarzy, realizację szeregu nowych pomysłów popularyzujących bibliotekę i książkę. Brak pieniędzy wymusiło na bibliotekach nowe formy działania. Niektóre biblioteki wprowadziły odpłatne zajęcia klubowe, oglądanie video. Zarabiano różnymi metodami: wynajmowaniem lokali na narady /głównie czytelnie/, sprzedażą książek wyselekcjonowanych, prowadzeniu księgarni np.; w Hanjówce, Mońkach, Bielsku Podlaskim, Narwi i w innych placówkach.

Przeznaczone niewielkie środki budżetowe na książki zmusiły biblioteki do ściślejszego powiązania z obsługiwanym środowiskiem, lepszego dopasowania struktury księgozbiorów, tematyk i charakter imprez czytelniczych czy nawet dni i godzin otwarcia placówek do potrzeb publiczności lokalnej. Z drugiej zaś strony zainteresowanie władz samorządowych warunkami pracy i potrzebami materialnymi biblioteki i jej personelu. Zarejestrowano szereg działań świadczących o dobrej opiece władz samorządowych nad bibliotekami i bibliotekarzami.

Potwierdza się, że dalsza egzystencja bibliotek uzależniona jest jednak - generalnie od możliwości finansowych samorząd

CZYTELNICITWO W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH NA DZIEŃ 31.12.1991 ROK

Tabela nr 1

Lp	Biblioteki miejsko-gminne	Liczba mieszkańców	Liczba czytelników ogółem	% czyteln. w stos. do 1-by mieszk.	+	-	Wypożyczenia				
							Ogółem	na 1 czyt.	±	na 100 mieszkańców	+
1.	Białystok	270.568	47.453	17,5	+ 1,1		1.095.453	23,1	- 2,5	405	- 15
2.	Bielsk Podl.	26.670	5.115	19,2	- 1,0		133.176	26,0	- 2,8	499	- 84
3.	Hajnówka	23.858	5.228	21,9	+ 0,7		125.664	24,0	- 2,3	527	- 29
4.	Brańsk	13.095	2.776	21,2	- 4,2		56.706	20,4	- 2,0	433	-136
5.	Choroszcz.	13.135	1.723	13,1	- 1,3		50.586	29,4	+ 2,7	385	- 1
6.	Czarna Biał.	11.844	1.868	15,8	- 1,3		40.055	21,4	-	338	- 28
7.	Dąbrowa Biał.	13.881	3.032	21,8	- 2,2		59.926	19,8	- 2,4	432	-102
8.	Drohiczyń	7.594	900	11,9	-17,6		29.132	32,4	+ 6,5	384	-381
9.	Knyszyn	5.178	749	14,5	-16,1		15.571	20,8	+ 9,5	301	- 44
10.	Łapy	23.963	5.055	21,1	+ 1,0		124.307	24,6	+ 0,6	519	+ 35
11.	Mońki	15.679	3.174	20,2	- 2,4		93.637	29,5	+ 3,1	597	- 2
12.	Siemiatycze	21.716	4.952	22,8	+ 2,0		98.116	19,8	- 0,5	452	+ 30
13.	Sokółka	28.093	5.033	17,9	- 5,9		119.909	23,8	+ 0,5	427	-129
14.	Supraśl	10.951	1.491	13,6	- 3,0		25.478	17,1	- 0,1	233	- 52
15.	Suraż	2.288	403	17,6	- 6,5		9.386	23,3	+ 4,1	410	- 54
16.	Wasilków	10.311	1.669	16,2	- 0,6		35.718	21,4	- 0,7	346	- 25
17.	Zabłudów	11.385	2.107	18,5	- 2,7		38.600	18,3	- 2,7	339	-107
18.	Białowieża	3.288	792	24,1	+ 2,4		13.507	17,1	- 2,2	411	- 10
19.	Bielsk s.Piliki	9.482	1.584	16,7	- 2,7		30.444	19,2	+ 0,5	321	- 43
20.	Boćki	5.728	1.391	24,3	- 4,9		26.272	18,9	- 0,9	459	-171
21.	Czeremcha	4.217	704	16,7	- 2,5		19.154	27,2	+ 3,0	454	- 11
22.	Czyże	3.560	627	17,6	- 0,2		14.637	23,3	+ 0,3	411	-
23.	Dobrzyniewo	8.098	961	11,9	+ 0,8		26.468	27,5	- 0,5	327	+ 15
24.	Dubicze Cerk.	2.639	496	18,8	- 3,8		6.846	13,8	- 1,2	259	- 79
25.	Dziadkowice	3.282	267	8,1	- 3,8		4.932	18,5	+ 0,3	150	- 66
26.	Grodzisk	9.288	924	17,6	- 6,0		19.155	20,7	+ 1,8	364	- 83
27.	Gródek	7.108	1.062	14,9	- 2,0		32.996	31,1	+ 4,4	464	- 8
28.	Hajnówka s.Dubiny	5.190	510	9,8	-10,8		12.275	24,1	+ 3,9	237	-179
29.	Janów	5.051	631	12,5	- 7,1		12.816	20,3	+ 2,7	259	- 91
30.	Jasionówka	3.243	675	20,8	- 2,4		13.056	19,3	- 0,9	403	- 25
31.	Jaświły	6.115	460	7,5	- 9,8		10.307	22,4	+ 3,4	169	-161
32.	Juchnowiec	11.193	823	7,4	- 7,8		13.674	16,6	- 0,9	122	-144
33.	Kleszczele	3.697	929	25,1	- 3,7		20.549	22,1	+ 0,2	556	- 75
34.	Korycin	3.815	868	22,7	- 6,9		14.016	16,1	+ 2,6	367	- 32
35.	Krynki	4.101	559	13,6	- 6,4		12.310	22,0	+ 0,1	300	-138
36.	Krypno	4.489	648	14,4	- 4,3		13.202	20,4	+ 7,7	294	+ 56
37.	Kuźnica	5.118	695	13,6	- 2,4		15.586	22,4	+ 0,4	305	- 48
38.	Michałowo	9.144	1.514	16,6	+ 0,7		27.268	18,0	- 1,9	298	- 15
39.	Mielnik	3.144	604	19,2	- 1,0		8.852	14,7	+ 0,9	282	+ 2
40.	Milejczyce	2.684	755	28,1	- 5,3		16.317	21,6	+ 1,6	608	- 60
41.	Narew	5.279	1.238	23,4	- 2,6		29.681	24,0	- 1,8	562	-111
42.	Narewka	4.999	828	16,6	-14,4		22.770	27,5	+ 3,2	455	-320
43.	Nowy Dwór	3.457	380	11,0	-12,6		10.485	27,6	- 2,1	303	-398
44.	Nurzec Stacja	5.592	1.407	25,2	- 5,4		27.775	19,7	+ 4,1	497	+ 18
45.	Orla	4.723	703	14,9	- 7,4		6.777	9,6	-12,6	143	-353
46.	Poświętne	4.185	859	20,5	+ 1,3		13.150	15,3	+ 0,1	314	+ 21
47.	Sidra	4.580	480	10,5	-13,1		14.239	29,7	+ 8,5	311	-190
48.	Suchowola	8.015	1.209	15,1	-11,6		19.587	16,2	- 1,3	244	-153
49.	Szudziałowo	4.413	836	18,9	+ 0,5		19.506	23,3	+ 1,1	442	+ 34
50.	Turośń Kośc.	4.927	1.526	31,0	- 1,4		25.423	16,7	- 1,2	516	- 65
51.	Tykocin	6.920	1.221	17,6	+ 0,1		24.127	19,8	+ 0,4	349	+ 8
52.	Wyszki	5.876	1.228	20,9	- 1,2		22.389	18,2	- 3,2	381	- 92
	Ogółem	692.021	123.122	17,8	- 1,4		2.771.948	22,5	- 0,6	400	- 43

Lp	Biblioteki miejskie miejsko-gminne gminne	Liczba czytelników w punktach bibliotecznych	% czytelników w punktach do ogółu czytelników	Wypożyczenia w punktach bibliotecznych	Wypożyczenia na 1-go czytelnika	% wypożyczeń w punktach do ogółu wypożyczeń	Liczba punktów bibliot.	Wzrosty spadki do 1990r.
1.	Białystok	509	1,1	11.463	22,5	1,0	7	- 3
2.	Bielsk Podlaski	304	5,9	1.736	5,7	1,3	1	- 1
3.	Hajnówka	30	0,6	564	18,8	0,4	1	- 1
4.	Brańska	1.433	51,6	26.801	18,7	47,3	21	- 5
5.	Choroszcz	724	42,0	5.643	7,8	11,2	6	-12
6.	Czarna Białostocka	154	8,2	1.817	11,8	4,5	2	- 5
7.	Dąbrowa Białostocka	129	4,3	2.554	19,8	4,3	3	- 3
8.	Drohiczyn	-	-	-	-	-	-	-27
9.	Knyszyn	312	41,7	6.222	19,9	40,0	6	- 5
10.	Łapy	251	5,0	4.075	16,2	3,3	6	- 3
11.	Mońki	432	13,6	6.171	14,3	6,6	12	-12
12.	Siemiatycze	1.219	24,6	21.520	17,7	21,9	19	- 7
13.	Sokółka	951	18,9	14.326	15,1	11,9	18	-
14.	Supraśl	284	19,0	6.070	21,4	23,8	4	- 1
15.	Suraz	126	31,3	2.203	17,5	23,5	2	- 3
16.	Wasilków	92	5,5	3.207	34,9	9,0	2	- 2
17.	Zabłudów	426	20,2	9.348	21,9	24,2	8	- 8
18.	Białowieża	238	30,0	2.472	10,4	18,3	4	- 2
19.	Bielsk Pod. s.Piliki	833	52,6	13.498	16,2	44,3	23	- 5
20.	Boćki	572	41,1	7.489	13,1	28,5	5	-14
21.	Czeremcha	82	11,6	1.001	12,2	5,2	2	- 1
22.	Czyże	140	22,3	3.224	23,0	22,0	5	-
23.	Dobrzyniewo	322	33,5	3.382	10,5	12,8	5	-
24.	Dubicze Cerkiewne	238	48,0	2.546	10,7	37,2	6	- 3
25.	Dziadkowice	113	42,3	1.935	17,1	39,2	3	- 1
26.	Grodzisk	414	44,8	9.080	21,9	47,4	9	- 4
27.	Gródek	141	13,3	4.095	29,0	12,4	2	- 5
28.	Hajnówka s.Dubiny	136	26,7	1.640	12,1	13,4	3	-11
29.	Janów	10	1,6	272	27,2	2,1	1	- 9
30.	Jasionówka	369	54,7	7.454	20,2	57,1	11	- 1
31.	Jaświły	-	-	-	-	-	-	+13
32.	Juchnowiec	356	43,3	3.715	10,4	27,2	11	- 7
33.	Kleszczele	269	29,0	4.327	16,1	21,1	6	- 3
34.	Korycin	297	34,2	4.215	14,2	30,1	6	- 7
35.	Krynki	-	-	-	-	-	-	- 7
36.	Krypno	168	25,9	2.334	13,9	17,7	6	- 4
37.	Kuźnica	206	29,6	3.626	17,6	23,3	4	- 4
38.	Michałow	478	31,6	8.940	18,7	32,8	9	- 1
39.	Mielnik	294	48,7	3.933	13,4	44,4	9	- 2
40.	Milejczyce	422	55,9	9.945	23,6	60,9	8	- 2
41.	Narew	357	28,8	5.923	16,6	20,0	12	- 5
42.	Narewka	92	11,1	885	9,6	3,9	2	-15
43.	Nowy Dwór	-	-	-	-	-	-	- 8
44.	Nurzec Stacja	670	47,6	10.840	16,2	39,0	10	- 6
45.	Orla	444	63,2	2.830	6,4	41,8	-	-16
46.	Poświętne	432	50,3	4.617	10,7	35,1	3	-10
47.	Sidra	-	-	-	-	-	-	-10
48.	Suchowola	-	-	-	-	-	-	-18
49.	Szudziałowo	320	38,3	7.397	23,1	37,9	13	-
50.	Turośń Kościelna	870	57,0	11.431	13,1	45,0	10	- 5
51.	Tykocin	463	37,9	8.155	17,6	33,8	8	-
52.	Wyszki	862	70,2	14.364	16,7	64,2	14	- 2
	OGÓŁEM	17.984	14,6	289.285	16,1	10,4	328	-299
		-11.321	-7,5	-188.755	-0,2	-5,2		

Lp	Biblioteki miejskie i gminne	Literatura piękna dla dzieci w wol.	% literatury pięknej do ogółem	Liczba czytelników do lat 15-stu	% czytelników do ogółu czytelników	Liczba książek na 1 czyteln. dziecięcego	Wypożyczenia literatury pięknej dla dzieci	% wypożyczeń lit. pięknej dziecięcej do ogółu wypoż.	Aktywność
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1.	Białystok	131.678	19,3	14.958	31,5	8,8	393.708	35,9	26,3
2.	Bielsk Podlaski	17.697	21,7	2.096	41,0	8,4	58.196	43,7	27,8
3.	Hajdówka	16.155	22,4	2.060	39,4	7,8	55.223	44,0	26,8
	Razem miasta	165.530	19,8	19.114	33,1	8,7	507.127	37,4	26,5
1.	Brańsk	10.948	24,7	1.422	51,2	10,5	28.475	50,2	20,0
2.	Choroszcz	12.337	30,9	880	51,1	14,0	27.206	53,8	30,9
3.	Czarna Biał.	8.437	25,5	1.029	55,1	8,2	19.329	48,2	18,8
4.	Dąbrowa Biał.	31.414	33,9	1.392	45,9	22,6	32.077	53,5	23,0
5.	Drohiczyn	10.731	35,2	373	41,4	28,8	13.417	46,1	36,0
6.	Knyszyn	4.294	30,4	303	40,5	14,2	7.444	47,8	24,6
7.	Lapy	18.273	17,9	1.675	33,1	10,9	41.645	33,5	24,9
8.	Mońki	18.733	28,7	1.544	48,6	12,1	40.373	43,1	26,1
9.	Siemiatycze	26.710	30,2	2.282	46,1	11,7	49.044	50,0	21,5
10.	Sokółka	19.494	21,1	2.011	40,0	9,7	39.238	32,7	19,5
11.	Supraśl	12.086	28,9	744	49,9	16,2	13.512	53,0	18,2
12.	Suraz	4.612	24,8	207	51,4	22,3	5.196	55,4	25,1
13.	Wasilków	11.809	31,0	671	40,2	17,6	17.056	47,8	25,4
14.	Zabłudów	14.939	29,6	1.149	54,5	13,0	21.907	56,8	19,1
	Razem miasta-gminy	208.817	27,2	15.682	44,9	13,3	355.915	44,6	22,7
1.	Białowieża	3.847	28,1	409	51,6	9,4	4.925	36,5	12,0
2.	Bielsk s.Piliki	19.326	30,3	624	39,4	31,0	15.641	51,4	25,1
3.	Boćki	9.246	29,1	483	34,7	19,1	13.044	49,6	27,0
4.	Czeremcha	4.037	30,1	382	54,3	10,6	9.360	48,9	24,5
5.	Czyże	5.209	31,4	307	49,0	17,0	8.088	55,3	26,3
6.	Dobrzyniewo	15.267	33,5	386	40,2	39,6	15.155	57,3	39,3
7.	Dubicze Cerk.	6.120	41,5	294	59,3	20,8	3.842	56,1	13,1
8.	Dziadkowice	2.223	24,1	155	58,1	14,3	2.901	58,8	18,7
9.	Grodzisk	6.413	28,3	399	43,2	16,1	9.044	47,2	22,7
10.	Gródek	10.036	37,3	523	49,2	19,2	17.943	54,4	34,3
11.	Hajnówka s.Dubiny	5.220	33,5	318	62,4	16,4	7.020	57,2	22,1
12.	Janów	4.252	23,0	344	54,5	12,4	5.379	42,0	15,6
13.	Jasionówka	3.782	30,7	248	36,7	15,3	5.806	44,5	23,4
14.	Jaświły	6.363	35,2	292	63,5	21,8	7.726	75,0	26,5
15.	Juchnowiec	7.040	19,5	224	27,2	31,4	6.353	46,5	28,4
16.	Kleszczele	5.950	30,4	365	39,3	16,3	9.358	45,5	25,6
17.	Korycin	5.218	29,9	507	58,4	10,3	8.123	58,0	16,0
18.	Krynki	4.329	23,1	278	49,7	15,6	4.362	35,4	15,7
19.	Krypno	6.484	31,2	374	57,7	17,3	9.233	70,0	24,7
20.	Kuźnica	5.074	27,3	370	53,2	13,7	7.080	45,4	19,1
21.	Michałow	10.942	34,1	749	49,5	14,6	13.251	48,6	17,7
22.	Mielnik	2.835	28,6	233	38,6	12,2	4.309	48,7	18,5
23.	Milejczyce	4.109	30,0	332	44,0	12,4	8.336	51,1	25,1
24.	Narew	7.483	31,5	592	47,8	12,6	15.508	52,2	26,2
25.	Narewka	8.398	34,6	391	47,2	21,5	10.986	48,2	28,1
26.	Nowy Dwór	3.389	30,9	229	60,3	14,8	6.892	65,7	30,1
27.	Nurzec Stacja	8.699	31,6	598	42,5	14,5	14.078	50,7	23,5
28.	Orla	3.609	29,4	299	42,5	12,1	3.819	56,4	12,8
29.	Poświętne	1.738	19,6	474	55,2	3,7	8.608	65,5	18,2
30.	Sidra	5.850	35,6	254	52,9	23,0	8.065	56,6	31,8
31.	Suchowola	5.373	26,4	473	39,1	11,4	9.718	49,6	20,5
32.	Szudziałowo	5.934	29,8	413	49,4	14,4	8.864	45,4	21,5
33.	Turośń Kośc.	7.115	25,7	534	35,0	13,3	12.068	47,5	22,6
34.	Tykocin	8.000	28,5	540	44,2	14,8	10.047	41,6	18,6
35.	Wyszki	8.456	26,3	679	55,3	12,5	13.296	59,4	19,6
	Razem gminy	227.386	29,8	14.072	46,3	16,2	318.232	51,3	22,6
	Ogółem wojew.	601.733	25,4	48.868	39,7	12,3	1.181.274	42,6	24,2